

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2013

Μάθημα: ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

**Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Δευτέρα, 3 Ιουνίου 2013
7:30 - 10:30**

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

ΕΡΩΤΗΣΗ Α΄ (Μονάδες 20)
α) Συμπλήρωση του πίνακα

Συνδυασμοί παραγωγής	Γεωργικά προϊόντα (τόνοι)	Βιομηχανικά προϊόντα (τεμάχια)	Κόστος ευκαιρίας κάθε πρόσθετης μονάδας	
			Γεωργικά προϊόντα (τεμάχια)	Βιομηχανικά προϊόντα (τόνοι)
A	280	0	$64/40=1,6$	-
B	240	64	$36/40=0,9$	$40/64=0,625$
Γ	200	100	$32/40=0,8$	$40/36=1,11$
Δ	160	132	$20/40=0,5$	$40/32=1,25$
E	120	152	$16/40=0,4$	$40/20=2$
Z	80	168 (W1)	$8/40=0,2$	2,5
H	40	176	$4/40=0,1$	$40/8=5$
Θ	0	180	-	$40/4=10$

Θυσία Γεωργικών Προϊόντων

W1: Κόστος Ευκαιρίας Βιομηχανικών Προϊόντων = $\frac{\text{Θυσία Γεωργικών Προϊόντων}}{\text{Αύξηση Παρ. Βιομ. Προϊόντων}}$

$$2,5 = \frac{40}{(\Delta)\text{B.Π.}} \rightarrow 2,5 \times (\Delta)\text{B.Π.} = 40 \rightarrow (\Delta)\text{B.Π.} = 40/2,5 = \underline{16}$$

Ο συνδυασμός παραγωγής στο σημείο Z για τα Βιομηχανικά προϊόντα θα είναι $152 + 16 = 168$ τεμάχια.

(Μονάδες 9)

β) Το κόστος ευκαιρίας αυξάνεται σταδιακά γιατί οι παραγωγικοί συντελεστές δεν είναι όλοι εξίσου κατάλληλοι για την παραγωγή των διαφόρων αγαθών. Γι αυτό, αν θέλουμε να είμαστε αποδοτικοί στη χρήση των συντελεστών παραγωγής θα πρέπει πρώτα να αποδεσμεύσουμε από την παραγωγή του ενός αγαθού τους πιο κατάλληλους για την παραγωγή του άλλου αγαθού και μετά να στραφούμε στους λιγότερο κατάλληλους.

(Μονάδες 2)

γ) Το αποτέλεσμα αυτό υποδηλώνει ότι για να παραχθεί μια (1) επιπλέον μονάδα Βιομηχανικών Προϊόντων θα πρέπει να θυσιαστούν 2,5 μονάδες Γεωργικών Προϊόντων.

(Μονάδες 2)

δ) Ο συνδυασμός X δεν μπορεί να παραχθεί γιατί βρίσκεται έξω από τα όρια των παραγωγικών δυνατοτήτων της οικονομίας. Ο συνδυασμός αυτός ονομάζεται **Ανέφικτος** Συνδυασμός.

(Μονάδες 4)

ε) Δύο παράγοντες που προκαλούν την οικονομική μεγέθυνση είναι:

1. Η αύξηση της ποσότητας των παραγωγικών συντελεστών
2. Η βελτίωση της τεχνολογίας παραγωγής.

(Μονάδες 3)

(Σύνολο Μονάδων 20)

ΕΡΩΤΗΣΗ Β' (Μονάδες 20)

1. α) Υπολογισμός εργατικού δυναμικού της Κύπρου:

$$\text{Ποσοστό (\%) Ανεργίας} = \frac{\text{Αριθμός Ανέργων}}{\text{Εργατικό Δυναμικό}} \times 100$$

$$15,6 = \frac{71\ 000}{\text{Εργατικό Δυναμικό}} \times 100$$

$$15,6 \times \text{Εργατικό Δυναμικό} = 7\ 100\ 000$$

$$\text{Εργατικό Δυναμικό} = \frac{7\ 100\ 000}{15,6} \times 100$$

$$\text{Εργατικό Δυναμικό} = \underline{\underline{455\ 128}}$$

(Μονάδες 4)

β) Οφείλεται στην **ανεπαρκή ζήτηση** των αγαθών και υπηρεσιών και εμφανίζεται όταν η οικονομία βρίσκεται σε **ύφεση**.

(Μονάδες 2)

γ) Δύο μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής:

- Αύξηση δημοσίων δαπανών
- Μείωση άμεσων φόρων.

(Μονάδες 2)

2. α) Ο στασιμοπληθωρισμός εμφανίζεται όταν στην οικονομία συνυπάρχει **πληθωρισμός κόστους** και **ανεργία**.

(Μονάδες 2)

β) **Βραχυχρόνια:** Η επιδίωξη εκείνου του συνδυασμού ποσοστών πληθωρισμού και ανεργίας που συνεπάγεται το μικρότερο οικονομικό και κοινωνικό κόστος.

Μακροχρόνια: Η βελτίωση της παραγωγικότητας, μέσω της τόνωσης των κινήτρων για εργασία, για να μπορέσει να αυξηθεί η παραγωγή, η απασχόληση και η προσφορά των αγαθών, που θα επιφέρει μείωση των τιμών, οπότε θα καταπολεμηθεί ο πληθωρισμός και η ανεργία.

(Μονάδες 5)

3. α) Το Εμπορικό Ισοζύγιο περιλαμβάνει μόνο τις εισαγωγές και εξαγωγές εμπορευμάτων.

Το Ισοζύγιο Άδηλων Πόρων περιλαμβάνει τις εισαγωγές και εξαγωγές υπηρεσιών και τις μονομερείς μεταβιβάσεις από και προς το εξωτερικό. **(Μονάδες 2)**

β) Η σημασία του Ισοζυγίου Άδηλων Πόρων για την οικονομία της Κύπρου είναι μεγάλη λόγω του ότι το Εμπορικό Ισοζύγιο της Κύπρου είναι μόνιμα ελλειμματικό εξαιτίας όμως του τουρισμού ένα σημαντικό μέρος του ελλείμματος, πολλές φορές και ολόκληρο το έλλειμμα, υπερκαλύπτεται από το πλεόνασμα του Ισοζυγίου Άδηλων Πόρων.

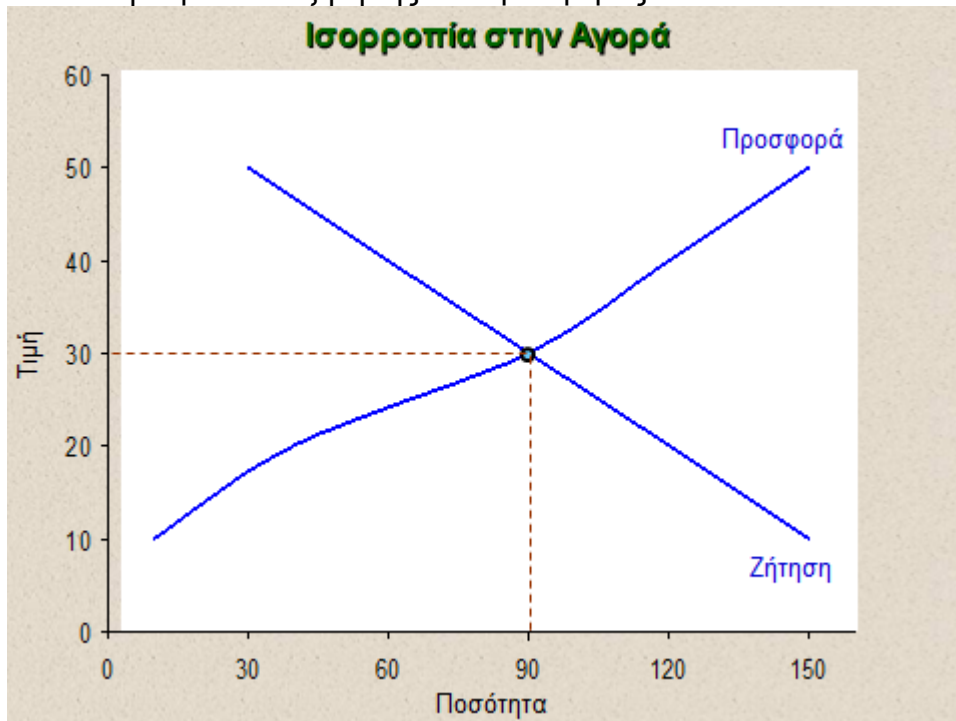
(Μονάδες 3)

(Σύνολο Μονάδων 20)

ΕΡΩΤΗΣΗ Γ' (Μονάδες 20)

1. α) Κατασκευή καμπυλών ζήτησης και προσφοράς

(Μονάδες 5)

β) Η τιμή ισορροπίας είναι τα 30 ευρώ και η ποσότητα ισορροπίας 90 χιλιάδες κιλά. Θεωρείται τιμή ισορροπίας γιατί αντιστοιχεί στο σημείο τομής των δύο καμπυλών που σημαίνει ότι η προσφερόμενη ποσότητα ισούται με τη ζητούμενη ποσότητα.

(Μονάδες 3)

γ) Θα παρατηρηθεί πλεόνασμα προσφοράς (ή έλλειμμα ζήτησης) 60 000 κιλών (120 000 – 60 000). Θα αντιδράσουν οι παραγωγοί οι οποίοι ανταγωνιζόμενοι μεταξύ τους θα μειώσουν την τιμή στην προσπάθειά τους να διαθέσουν το πλεόνασμα. Όταν θα αρχίσει να μειώνεται η τιμή, σύμφωνα με το νόμο της Προσφοράς και της Ζήτησης, η ζητούμενη ποσότητα θα αυξάνεται η δε προσφερόμενη ποσότητα θα μειώνεται μέχρις ότου εξισωθούν στο σημείο ισορροπίας όπου δεν θα υπάρχει πλεόνασμα προσφοράς.

(Μονάδες 5)

2. α) Με τον όρο Ελαστικότητα Ζήτησης εννοούμε το μέτρο του βαθμού αντίδρασης ή ανταπόκρισης της ζητούμενης ποσότητας του αγαθού στις μεταβολές της τιμής του. (ή ορίζεται ως ο λόγος της ποσοστιαίας μεταβολής της ζητούμενης ποσότητας προς την ποσοστιαία μεταβολή της τιμής).

(Μονάδες 2)

β) Επειδή $EZ = 0,5$, είναι μικρότερη της μονάδας, η ζήτηση χαρακτηρίζεται ως ανελαστική. Το αγαθό εμπίπτει στην κατηγορία των αγαθών πρώτης ανάγκης (ή στα αγαθά χωρίς στενά υποκατάστατα ή μικρής αξίας).

(Μονάδες 2)

γ) $EZ = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \cdot \frac{P}{Q}$

$$0,5 = \frac{\Delta Q}{20} \cdot \frac{40}{160} \Rightarrow 0,5 = \frac{40\Delta Q}{3200} \Rightarrow \Delta Q \frac{1600}{40} \Rightarrow \Delta Q = 40$$

$$Q_2 = Q_1 - \Delta Q = 160 - 40 = 120$$

Η νέα ζητούμενη ποσότητα είναι 120 τόνοι.

(Μονάδες 3)

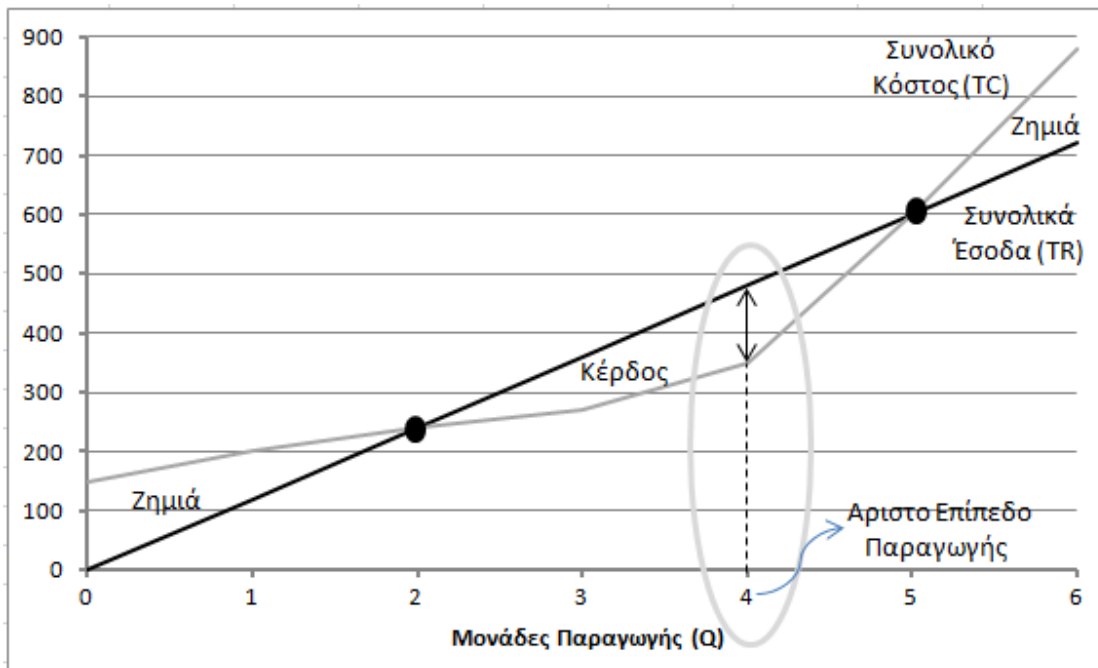
(Σύνολο Μονάδων 20)

ΕΡΩΤΗΣΗ Δ' (Μονάδες 20)

α) Συμπλήρωση πίνακα

(Μονάδες 9)

Μονάδες Παραγωγής (Q)	Σταθερό Κόστος (FC)	Μεταβλητό Κόστος (VC)	Συνολικό Κόστος (TC)	Οριακό Κόστος (MC)	Συνολικά Έσοδα (TR)	Κέρδος ή Ζημιά
0	150	0	150	-	0	(150)
1	150	50	200	50	120	(80)
2	150	90	240	40	240	0
3	150	120	270	30	360	90
4	150	200	350	80	480	130
5	150	450	600	250	600	0
6	150	730	880	280	720	(160)

β) Κατασκευή καμπύλης

(Μονάδες 4)

γ) Άριστο επίπεδο παραγωγής

(Μονάδες 1)

2. Παραγωγή θεωρείται το προϊόν που παράγεται συνολικά, ενώ παραγωγικότητα είναι το προϊόν που παράγεται ανά μονάδα εργασίας. (Μονάδες 2)

3. α) Βρίσκονται σε **στενότητα** ή **ανεπάρκεια** με την έννοια ότι η ποσότητά τους είναι περιορισμένη και δεν επαρκεί για την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών ικανών να ικανοποιήσουν όλες τις ανάγκες των καταναλωτών. Η στενότητα ή ανεπάρκεια των παραγωγικών συντελεστών αποτελεί την αιτία εμφάνισης των τιμών, τόσο των αγαθών όσο και των ίδιων των παραγωγικών συντελεστών.

β) Παρουσιάζουν **εναλλακτικές χρήσεις** δηλαδή κάθε συντελεστής μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παραγωγή διαφορετικών αγαθών και υπηρεσιών. Η επιλογή βέβαια της εκάστοτε χρήσης ενός συντελεστή γίνεται από τους τελικούς καταναλωτές σύμφωνα με τους κανόνες της αγοράς.

γ) Παρουσιάζουν **δυνατότητα υποκατάστασης** μεταξύ τους. Εξαιτίας της τεχνολογίας ένας συντελεστής μπορεί να υποκατασταθεί από άλλο συντελεστή στην παραγωγική διαδικασία. Η δυνατότητα υποκατάστασης μαζί με την ποικιλία των χρήσεων και τη στενότητα ή ανεπάρκεια των συντελεστών, προκαλούν μεγάλη ανταγωνιστικότητα στην αγορά των παραγωγικών συντελεστών.

(Αναφορά και οποιαδήποτε ανάπτυξη μίας από τις τρεις πιο πάνω). (Μονάδες 4)

(Σύνολο Μονάδων 20)

ΕΡΩΤΗΣΗ Ε΄ (Μονάδες 20)

1. α) Εγχώριο Προϊόν: Είναι το προϊόν που παράγεται σε ένα χρόνο μέσα στην επικράτεια μιας χώρας ανεξάρτητα αν οι συντελεστές παραγωγής ανήκουν σε ξένους ή ντόπιους.

Το Εγχώριο Προϊόν, μιας οικονομίας μπορεί να μετρηθεί με δύο τρόπους:

- Με τη μέθοδο της Τελικής Αξίας
- Με τη μέθοδο της Προστιθέμενης Αξίας. **(Μονάδες 3)**

β) Επειδή πολλές φορές είναι πολύ δύσκολο να διακρίνουμε τα τελικά από τα ενδιάμεσα αγαθά και οδηγούμαστε σε λανθασμένο υπολογισμό του εθνικού ή εγχώριου προϊόντος, έχει επινοηθεί και εφαρμόζεται στην πράξη η μέθοδος της προστιθέμενης αξίας. **(Μονάδες 2)**

γ) Διακρίνεται σε Εσωτερικό και Εξωτερικό Δημόσιο Χρέος.

Σοβαρότερα προβλήματα δημιουργεί το Εξωτερικό Δημόσιο Χρέος γιατί εξοφλείται σε συνάλλαγμα, γεγονός που μειώνει τα συναλλαγματικά αποθέματα της χώρας, με αποτέλεσμα να στερείται το κράτος ένα σημαντικό ποσό εσόδων, που θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει για εκτέλεση έργων ή άλλους κοινωφελείς σκοπούς. **(Μονάδες 3)**

δ) Εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους είναι το ποσό που διαθέτει το κράτος για σταδιακή εξόφληση του δημόσιου χρέους. Το ποσό αυτό καλύπτεται από τα δημόσια έσοδα και συμπεριλαμβάνεται στις δημόσιες δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού. **(Μονάδες 2)**

ε) Στη φάση της Καθόδου ή Ύφεσης τα οικονομικά μεγέθη ακολουθούν αντίθετη πορεία από εκείνη της άνθησης. Δηλαδή, παρατηρείται μειωμένη παραγωγή και απασχόληση λόγω ανεπαρκούς ζήτησης, συγκρατημένες επενδύσεις και συνεπώς εκτεταμένη ανεργία. Επίσης, συσσωρεύονται αποθέματα αγαθών κυρίως κεφαλαιουχικών και διαρκών καταναλωτικών αγαθών, γιατί ο κόσμος προσπαθεί να περάσει με αυτά που έχει, με αποτέλεσμα να μειώνονται οι τιμές και τα κέρδη των επιχειρήσεων. Αυτό δημιουργεί κλίμα απαισιοδοξίας που δεν ευνοεί καθόλου τις επενδύσεις και αναγκάζει τους καταναλωτές να σφίγγουν τα ζωνάρια. **(Μονάδες 6)**

2. Η άμεση φορολογία είναι συνήθως προοδευτική με την έννοια ότι οι φορολογικοί συντελεστές είναι μεγαλύτεροι στα ψηλότερα κλιμάκια εισοδήματος, σε αντίθεση με την έμμεση φορολογία, όπου οι φορολογικοί συντελεστές παραμένουν οι ίδιοι σε όλα τα επίπεδα δαπάνης των φορολογουμένων, άρα όλοι πλούσιοι και φτωχοί, πληρώνουν ανάλογα με τις δαπάνες τους και όχι ανάλογα με τα εισοδήμα τους και θεωρούνται αντίστροφα προοδευτικοί. Συνεπώς δικαιότερη θεωρείται η άμεση φορολογία. **(Μονάδες 4)**

(Σύνολο Μονάδων 20)

(ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ 100)

-----ΤΕΛΟΣ-----